

Ond. Gespreksnotitie m.b.t. discussie over activering noodrecht (wetsvoorstel 36.081)
voor Rondetafelgesprek Vaste Commissie voor Justitie en Veiligheid op 29 juni 2022
van Carolus Grütters, Centrum voor Migratierecht, Radboud Universiteit, Nijmegen

Het wetsvoorstel (36.081) waarin het voortduren van de werking van enkele artikelen uit de Wet Verplaatsing Bevolking is geregeld, is hoogst interessant maar misplaatst. Het is het verkeerde instrument omdat het verkeerde probleem wordt gesignaleerd.

In de MvT formuleert de regering het probleem aldus: *de toestroom van ontheemden uit de Oekraïne is (...) zodanig sterk toegenomen dat met de bestaande structuren niet in de benodigde opvang kan worden voorzien*. En onder die ‘bestaande structuren’ valt onder meer het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA).

Vervolgens heeft de regering ingezet op het creëren van nieuwe vormen van opvang waarbij verschillende vormen van noodrecht en bevoegdheden zijn benoemd. Een belangrijk aspect is daarbij dat er geen centrale maar een decentrale aanpak wordt bepleit: de voorzitters van de veiligheidsregio’s hebben een coördinerende rol en de individuele burgemeesters een uitvoerende taak. Dit is opmerkelijk omdat het (ook volgens de regering) niet gaat om een regionale of lokale crisis, maar een landelijke crisis.

Het werkelijke probleem is niet beperkt tot de opvang van degenen die nu bescherming vragen op grond van de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming. De oorzaak van de gebrekkige opvang van – in dit geval – de ontheemden uit Oekraïne ligt in de gebrekkige verdeling van de opvang van al degenen die in Nederland om internationale bescherming vragen; en dat is ongeacht hun juridische status als ontheemde dan wel asielzoeker. De opvang van asielzoekers is al decennia overgelaten aan de welwillendheid van enkele gemeenten en gericht geweest op het faciliteren van vooral grote opvangcentra. Het belangrijkste argument daarbij was vooral financieel: groter is goedkoper.

Een van de effecten van die benadering is dat het draagvlak onder de bewoners van vooral kleinere gemeenten, waar verhoudingsgewijs grote opvangcentra zijn gerealiseerd, vermindert of zelfs verdwijnt. Daardoor heeft het COA in toenemende mate moeite met het opnieuw vinden van gemeenten die bereid zijn om een overeenkomst met het COA te sluiten. Sommige gemeenten doen altijd wat, andere gemeenten doen nooit wat en enkele gemeenten willen wel eens wat doen maar stellen daar hun eisen tegenover. En bij het aflopen van de overeenkomst met het COA zijn er gemeenten die dan zeggen: ‘wij’ hebben nu genoeg gedaan; zoek maar ergens anders.

De oplossing zit mijns inziens niet in het creëren van weer een nieuwe categorie van op te vangen personen met nieuwe regels, rechten, verplichtingen en dito overlegstructuren. De oplossing kan wel gevonden worden door alle gemeenten bij de opvang van alle vreemdelingen die om bescherming vragen te betrekken. Net zoals alle gemeenten naar rato van hun inwonertal verplicht zijn statushouders te huisvesten volgens de halfjaarlijkse *taakstelling*, zouden alle gemeenten naar rato van hun inwonertal verplicht moeten worden om structureel opvangcapaciteit te realiseren. Het enige dat daarvoor (wetgevingstechnisch) moet worden gedaan is het wijzigen van de Huisvestingswet (zie mijn voorstel daartoe in de bijlage).

Natuurlijk vallen woningen en opvanglocaties niet zomaar uit de lucht. De woningmarkt is op dit moment nogal overspannen. Maar het opvangen van degenen die bescherming zoeken is een plicht voor alle lidstaten van de EU en dus ook voor Nederland. Het gaat niet aan om een selectie daarbij te maken opdat sommigen meer opvang krijgen dan anderen eenvoudigweg omdat zij minder ver hebben gereisd op hun vlucht naar veiligheid.

Het aanpassen van de Huisvestingswet zorgt ervoor dat alle gemeenten – zonder uitzondering – naar rato van hun inwonertal een bescheiden bijdrage leveren. Een dergelijke verdeling van alle inspanningen die moeten worden geleverd door alle gemeenten zal de discussie over hoeveel en voor hoe lang in één keer van tafel vegen. Net zoals elke gemeente voorziet in het uitgeven van officiële documenten zoals een paspoort, zou ieder gemeente structureel een (of meerdere kleinere) opvangvoorzieningen moeten realiseren.

Op dit moment heeft slechts 1 op de 6 gemeenten asielopvang door het COA gerealiseerd: dat zijn zo'n 60 gemeenten die bij elkaar 41.000 mensen opvangen. Als alle gemeenten (344) structureel een wettelijk genormeerd aantal opvangplekken naar rato van hun inwonertal moeten realiseren, zal dat tot een grotere capaciteit en een optimale spreiding leiden van al degenen die om internationale bescherming vragen, zonder aanzien des persoons.

Een centrale aanpak waarbij iedereen weet dat iedereen een bijdrage levert, is bevorderlijk voor het draagvlak onder de bevolking en zo alleen daarom al goedkoper zijn dan de nu voorgesteld noodgreep.

=.=

Samenvatting voorstel tot wetwijziging van huidige Huisvestingswet 2014 (Hvw)

De Huidige Huisvestingswet 2014 bevat de navolgende artikelleden:

art. 1(1)(g)

taakstelling:

aantal in opvangcentra of op gemeentelijke opvangplaatsen verkerende vergunninghouders in wier huisvesting per gemeente per kalenderhalfjaar dient te worden voorzien;

art. 1(1)(j)

vergunninghouder:

vreemdeling die in Nederland een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd heeft aangevraagd en als gevolg daarvan een verblijfsvergunning heeft ontvangen als bedoeld in [artikel 8, onderdeel a, b, c, of d, van de Vreemdelingenwet 2000](#);

art. 1(1)(l)

woonruimte:

- 1° besloten ruimte die, al dan niet tezamen met een of meer andere ruimten, bestemd of geschikt is voor bewoning door een huishouden, en
- 2° standplaats.

art. 29(1)

1) De taakstelling, bedoeld in [artikel 28](#), is de uitkomst, naar boven afgerond op een geheel getal, van de formule:

$$vg * (iG/iN)$$

in welke formule voorstelt:

- a) *vg*: het door Onze Minister van Veiligheid en Justitie in de Staatscourant bekendgemaakte **totale aantal** vergunninghouders in wier huisvesting in het daarbij aangegeven kalenderhalfjaar naar verwachting voorzien zal moeten worden, welke bekendmaking ten minste dertien weken voor de aanvang van het kalenderhalfjaar geschiedt;
- b) *iG*: het **aantal inwoners van de gemeente** volgens de door het Centraal bureau voor de statistiek gepubliceerde bevolkingscijfers op 1 januari van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het kalenderjaar waartoe het kalenderhalfjaar, bedoeld in onderdeel a, behoort onderscheidenlijk het door gedeputeerde staten op grond van [artikel 30, eerste lid](#), vastgestelde aantal inwoners;
- c) *iN*: **het aantal inwoners van Nederland** volgens de door het Centraal bureau voor de statistiek gepubliceerde bevolkingscijfers op 1 januari van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het kalenderjaar waartoe het kalenderhalfjaar, bedoeld in onderdeel a, behoort.

Aldus is de taakstelling, voor

* een gemeente van 17.500 inwoners en

* bij een totaal aantal inwoners van Nederland van 17,5 miljoen, en

* een totaal aantal te huisvesten vergunninghouders in een bepaalde jaar van 10.000

oftewel:

$$= 10.000 * (17.500 / 17.500.000)$$

$$= 10.000 * (1 / 1000)$$

$$= 10$$

Als in deze Huisvestingswet 2014 (Hvw) ook de opvang van asielzoekers wordt geregeld moeten de navolgende wetswijzigingen worden gerealiseerd:

terminologie

De term *taakstelling* zou moeten worden verduidelijkt en uitgebreid.

Het gaat immers niet alleen om de huisvesting van *vergunninghouders* (in de wandelgangen ook wel statushouders genoemd) maar ook om de opvang van *asielzoekers* - en die zijn nog geen statushouder.

Dat betekent ook dat de term *asielzoeker* moet worden gedefinieerd.

Voorstellen tot Aanpassing (A t/m E)

A. Wijzig het huidige artikel 1(1)(g) Hvw, in:

g.

1° *taakstelling vergunninghouders*: aantal in opvangcentra of op gemeentelijke opvangplaatsen verkerende vergunninghouders in wier **huisvesting** per gemeente per kalenderhalfjaar dient te worden voorzien;

2° *taakstelling asielzoekers*: aantal asielzoekers in wier **opvang** per gemeente structureel dient te kunnen worden voorzien;

Ratio: als er structureel in iedere gemeente opvangmogelijkheden worden gerealiseerd dan zijn die - als het nodig is - direct beschikbaar. Daarmee vervalt de eindeloze herhaling van onderhandelingen tussen COA en individuele gemeenten. Als alle gemeenten - analoog aan de taakstelling vergunninghouders - naar rato van hun inwonertal een bijdrage leveren is daarmee ook de discussie met - en de verwijten naar - andere gemeenten die minder of niet genoeg doen van tafel.

B. Wijzig het huidige artikel 1(1)(j) Hvw, in:

j.

1° *asielzoeker*: vreemdeling die in Nederland om internationale bescherming heeft verzocht

2° *vergunninghouder*: asielzoeker die een verblijfsvergunning heeft ontvangen als bedoeld in Hoofdstuk 4, Afdeling 3 ([artikel 28 \(t/m 45\)\) van de Vreemdelingenwet 2000](#);

C. Vul het huidige artikel 1(1) Hvw aan met:

m.

opvangvoorziening: voorziening zoals bedoeld in [artikel 1\(d\) van de Wet Centraal Orgaan opvang Asielzoekers](#), die door de gemeente moet worden gerealiseerd en waarvan de omvang per gemeente is geregeld in art. 1(1)(g)(2) Hvw: de *taakstelling asielzoekers*;

D. Wijzig artikel 28 Hvw in:

Art. 28

1. Burgemeester en wethouders dragen zorg voor de voorziening in de **huisvesting** van vergunninghouders in de gemeente overeenkomstig de voor de gemeente geldende **taakstelling vergunninghouders**.
2. Burgemeester en wethouders dragen zorg voor de realisering van de **opvang** van asielzoekers in de gemeente overeenkomstig de voor de gemeente geldende **taakstelling asielzoekers**.

E. **Wijzig artikel 29 Hvw in:
art. 29**

- 1) De taakstelling vergunninghouders, bedoeld in artikel 28(1), is de uitkomst, naar boven afgerond op een geheel getal, van de formule:

$$T_v = v_g * (iG/iN)$$

- 2) De taakstelling asielzoekers, bedoeld in artikel 28(2), is de uitkomst, naar boven afgerond op een geheel getal, van de formule:

$$T_a = a_z * (iG/iN)$$

- 3) In deze formule stelt voor:

- a) T_v : de taakstelling vergunninghouders
- b) T_a : de taakstelling asielzoekers
- c) a_z : het door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers in de Staatscourant bekendgemaakte **totale aantal asielzoekers** in wier huisvesting door alle gemeenten gezamenlijk structureel moet kunnen worden voorzien;
- d) v_g : het door Onze Minister van Veiligheid en Justitie in de Staatscourant bekendgemaakte **totale aantal vergunninghouders** in wier huisvesting in het daarbij aangegeven kalenderhalfjaar naar verwachting voorzien zal moeten worden, welke bekendmaking ten minste dertien weken voor de aanvang van het kalenderhalfjaar geschiedt;
- e) iG : het **aantal inwoners van de gemeente** volgens de door het Centraal bureau voor de statistiek gepubliceerde bevolkingscijfers op 1 januari van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het kalenderjaar waartoe het kalenderhalfjaar, bedoeld in onderdeel a, behoort onderscheidenlijk het door gedeputeerde staten op grond van [artikel 30, eerste lid](#), vastgestelde aantal inwoners;
- f) iN : **het aantal inwoners van Nederland** volgens de door het Centraal bureau voor de statistiek gepubliceerde bevolkingscijfers op 1 januari van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het kalenderjaar waartoe het kalenderhalfjaar, bedoeld in onderdeel a, behoort.

=.=

Aldus is T_v = de taakstelling **vergunninghouders**, bij

* een gemeente van 17.500 inwoners en

* een totaal aantal inwoners van Nederland van 17,5 miljoen, en

* een totaal aantal te huisvesten vergunninghouders in een bepaald jaar van 10.000:

$$= 10.000 * (17.500 / 17.500.000)$$

$$= 10.000 * (1 / 1000)$$

$$= 10$$

en is T_a = de taakstelling **asielzoekers**, bij

* een gemeente van 17.500 inwoners en

* bij een totaal aantal inwoners van Nederland van 17,5 miljoen, en

* een totaal aantal structureel in heel Nederland te huisvesten asielzoekers van 50.000

oftewel:

$$= 50.000 * (17.500 / 17.500.000)$$

$$= 50.000 * (1 / 1000)$$

$$= 50$$

=.=